

Novopohanský konzervativizmus alebo tiež konzervatívna revolúcia

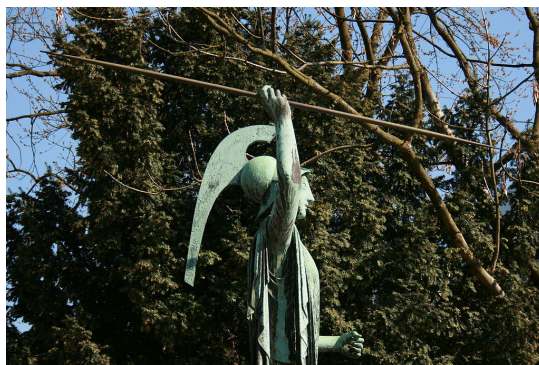
Branislav Michalka

27. mája 2022   ✚ *História Politika*   ✚ *Konzervativizmus*

Keď hovoríme o konzervativizme a definujeme ho ako odmietavú kresťanskú reakciu na ideály Francúzskej revolúcie, tak je vhodné si pripomenúť všetky myšlienkové trendy od roku 1800 až po dnešok, ktoré nejakým odmietavým spôsobom reflektovali na udalosti z roku 1789. Nie všetky sú totiž kresťanské.

Vzhľadom na to, že sa kultúry Európy a Ameriky v 19. a 20. storočí pomaly, ale nezadržateľne vzdalovali od svojho historického duchovného zdroja – katolíckej Cirkvi a teda kresťanstva ako takého, je logické, že aj odpor proti ideám z roku 1789, nutne prítomný, vzhľadom na to, že tieto idey sú v rozpore s reálnou ľudskou prirodzenosťou, nadobudol časom nekresťanské, teda novopohanské črty. Odpor zostal, dôvody sa však zmenili z transcendentných na prirodzené. Medzi politológmi sa pre tento odpor ustálil pojem „konzervatívna revolúcia“.

Zdroj: wikimedia commons

Táto novopohanská reakcia odmieta kresťanskú interpretáciu problému revolúcie ako protikresťanského fenoménu, ale naopak interpretuje ju ako završenie rozkladného imanentného kresťanského procesu, ktorý zničil pohanské či antické cnosti Rimanov, Grékov, Germánov, Keltov a Slovanov.

Odmietajú heslo „Sloboda, rovnosť, bratstvo“ a nahrádzajú ho adoráciou poriadku, hierarchie, authority, podobne ako kresťanskí konzervatívci, avšak s presunom zreteľa na staropohanské ideové a spoločenské vzory. Dovoľávajú sa:

- antickej tradície – staroveké Grécko, Sparta, Rímske impérium, sťahovanie národov;
- staroárijskej tradície – védy, rgvédy, kasty v spoločnosti;
- stredovekej stavovskej hierarchie, ale bez kresťanstva;
- iracionálnych prvkov v ľudskom správaní a myslení: inštinkt, pud, intuícia, podvedomie, „hlas krvi“, biologická spriaznenosť a pod., čiže prirodzenosti bez kresťanskej transcencie.

Tieto staroveké vzory kombinujú s moderným politickým aktivizmom a dynamizmom, industriálnou kultúrou, masovou spoločnosťou, ale aj elitárstvom a kultom hrdinskej otvorenosti voči Osudu a budúcnosti. Oproti kresťanskému univerzalizmu preferujú striktnú etnickú identifikáciu, ducha „krvi“, národa a rodu, ktoré pri ich agnostickej alebo ateistickej orientácii väčšinou nahrádzajú božstvo na vrchole hierarchie bytia.

Mnohým postrehom týchto konzervatívnych revolucionárov nechýba objektívna platnosť, ich rozpoznanie prípadkových javov kultúrnej degenerácie, rovnostárskeho fetišizmu či sociálnej deštrukcie je často jasnozrivé, avšak neviditeľná podstata týchto javov im uniká. Keďže nemajú skutočne transcendentný náhľad na realitu, ak pominieme hranie sa na „vieru“ v pohanské božstvá či Osud, ich postoje visia vo vzduchu. V ich ponímaní niet metafyzickej príčiny a sankcie, ktorá by ich nútila principiálne zastávať nejaké „protirevolučné“ názory, ako odporujúce Božiemu plánu so svetom, bez ohľadu na to, či revolúcia víťazí alebo prehráva. Revolúcia ako princíp pre nich nezačala vzburou padlých anjelov proti Bohu. Vnímajú revolúciu ako súčasť večného kolobehu vzniku a zániku civilizácií a kultúr. A keďže každá revolúcia nakoniec končí nutne v nejakej hierarchii, ktorá je nakoniec jediným cieľom konzervatívnych revolucionárov, tak chápu, že revolúcia sa nemá odmietiť celkovo, ale má sa uchopiť jej dynamika a má sa konzervativizovať. Ich cieľom je odhaliť v revolúcii to zdravé, dynamické a vitálne a naštepiť to na kmeň večne sa vracajúcej hierarchie.

Nutne potom sklzávajú k samoúčelnému iracionálnemu kultu sily a vitality pre silu samotnú a nakoniec aj revolúciu obdivujú pre jej „vitálnosť“. Pozemské víťazstvo je pre nich znakom sily, sila znakom zdravia, zdravie znakom nádeje do budúcnosti a garancia budúcnosti je garanciou budúceho ustanoveného poriadku, na ktorého metafyzickom podklade v podstate nezáleží. Hlavne nech je vitálny.

Odtiaľ pochádza, v konečnom dôsledku, ona flexibilita konzervatívnej revolúcie, ktorá umožňuje adoráciu hierarchického Orientu, ak sa ten práve derie k moci, alebo jeho dehonestáciu, ak sa ešte zdá, že Európa niečo proti nemu môže uhrať. Zo slovanského tupého barbara minulosti sa stane náhle barbar zdravý, mladý a osviežujúci, z ohavného Aziata minulosti sa stane nový, výkonný a disciplinovaný príslub budúcnosti.

Na druhej strane by nemalo zmysel hľadať rozpory medzi kresťanskými a novopohanskými konzervatívami tam, kde nie sú. Tak ako to pokrytecky robia kresťanskí liberáli. Poukazujú na absenciu demokracie pri kritike predstaviteľov konzervatívnej revolúcie, akoby demokracia mala niečo spoločné s kresťanským konzervativizmom, strašia autoritou, akoby to bolo pre kresťanov niečo cudzie a neprijateľné.

Skutočne podstatný rozdiel medzi kresťanským konzervatívcom a „konzervatívnym“ revolucionárom je metafyzický a nie striktno politický či sociálny. Všetky prípadné ďalšie rozdiely vychádzajú práve z rozdielu metafyzického. Odmietanie teizmu, odmietanie božstva Ježiša Krista, odmietanie Evanjelia a jeho zásad, skrátka pohanstvo, to je to čo diskvalifikuje „konzervatívnych“ novopohanov v očiach kresťanov.

A toto pohanstvo je práve tým, čo ich spája s liberálmi, socialistami, komunistami, trockistami a ďalšími „istami“, menej či viac úchylnými. Z toho vyplýva: „liberálny“ kresťan odsudzujúci konzervatívneho pohana kvôli jeho nedemokratickosti, je stelesnením komickosti a dôkazom vlastnej dekadencie. To, čo by mu malo prekážať (tzn. pohanstvo) to mu neprekáža a logicky ani nemôže, pretože to isté pohanstvo toleruje na svojom agnostickom liberálnom priateľovi; a to čo by mu prekážať nemalo (absencia vágnej a ťažko

definovateľnej demokracie), keďže to neprekážalo ani apoštolom a svätcom takmer 2000 rokov, to mu prekáža.

Osobnosti novopohanského „konzervativizmu“

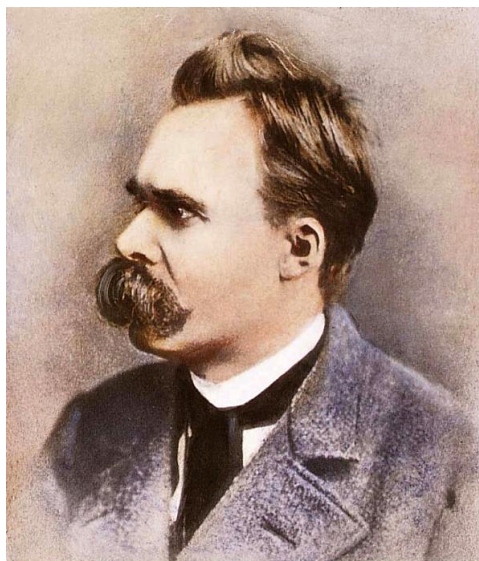
Veľkosť počtu predstaviteľov tohto smeru myslenia zodpovedá jeho flexibilitnosti. Uvádzame skutočne len základný výber. Keďže na rozdiel od katolíkov nie sú viazaní žiadnou doktrínou, ich myseľ a ich fantázia môže nehatane poletovať po im milých myšlienkových záhradách a pastvinách. Jednotiacim prvkom je len odpor voči ideálom Francúzskej revolúcie – rovnostárstvu a demokracii, ako aj adorácia predkresťanskej kultúry, optimistické a „hrdinské“ očakávanie pokresťanskej, vitálnej, „konzervatívnej“ a novopohanskej reality.

Predchodcovia:

Johann Wolfgang Goethe – pre mnohých prekvapivo, ale predsa jeden z prvých predstaviteľov tohto smeru uvažovania. Odmietol Francúzsku revolúciu, stál v službách hierarchickej moci, bol povýšený do šľachtického stavu. Zásadný odporca kresťanstva, oslavovateľ antiky a jej estetiky (na schodisku mal sochu Jupitera, ku ktorej sa každý deň poctivo modlil (!), opovrhovateľ luzou, ale zároveň aj „chápavý“ k nutnosti opustiť kresťanský „starý režim“ a hľadiť v ústrety novej dobe. Jeho názory vid' v *Pamätiach* a Winckelmannových *Rozhovoroch s Goethem*.

Paul de Lagarde – skombinoval nekresťanský nacionalizmus (v tomto prípade nemecký) s politickým konzervativizmom. Keďže nominálne bol luterán, tak sa vynašiel a modifikoval kresťanstvo na nemecké národné náboženstvo, očistiť ho od „semitských“ prvkov. Obhajoval iracionálnu a vitálnu stránku národa, ducha národa, pangermanizmus a pruskú monarchiu ako vrchol civilizácie.

Friedrich Nietzsche – povinný guru všetkých konzervatívnych novopohanov, oslavujúci silu, mužnosť, opovrhujúci slabosťou. Kresťanstvo považoval za náboženstvo slabých a degenerovaných. Demokraciu odsúdil ako úpadkový systém. Európskemu robotníkovi odporučil, aby sa transformoval na Číňana.

F. Nietzsche

zdroj: wikimedia.com

Richard Wagner – Nietzscheho raný tútor, s ktorým sa onen neskôr rozišiel. Bývalý revolucionár z roku 1848, ktorý sa postupne transformoval na hmlistého, bezkonfesijného, schopenhauerovského pohano-

kresťana, ctiteľa germánskych mýtov, ale aj orientálno-árijských učení (viď aj Schopenhauera).

Najznámejší predstavitelia:

Maurice Barrés – menej známa, ale významná postava francúzskeho pohanského nacionalizmu. Tvorca kultu mŕtvych predkov, mystického chápania rodnej pôdy, vlasti a národa. Odmietal kresťanstvo, vychádzal z pozitivizmu Augusta Comta a agnosticizmu.

M. Barrés

zdroj: wikimedia.com

Moeler van der Bruck – prvý zo štvorice najznámejších konzervatívnych revolucionárov, oslavujúci pruský militarizmus, hierarchiu, mystický nacionalizmus. Autor knihy *Tretia Ríša* (1918), ktorej názov si neskôr prisvojili národní socialisti. Predpovedal príchod nového euroázijského impéria, založeného na pruskom konzervatívnom socializme. Hitlerom pohádal pre jeho „proletársky primitivizmus“ a odmietol spoluprácu. Ovplynul hnutie *Jungkonservativen* (Mladokonzervatívov).

Ernst Jünger – spisovateľská hviezda konzervatívnej revolúcie, účastník oboch svetových vojnových konfliktov. V rámci dlhého života prešiel komplikovaným vývojom. Skončil ako katolík a ctiteľ sv. Augustína. Pre konzervatívnu revolúciu sú dôležité jeho práce spred roku 1933, predovšetkým *Der Arbeiter* (Robotník), oslava pohanského totalitného mysticizmu, hierarchie a rádu, permanentného boja a heroizmu.

E. Jünger

zdroj: wikimedia.com

Oswald Spengler – najslávnejší mysliteľ konzervatívnej revolúcie, autor gigantického diela *Zánik Západu* (1918), v ktorom predostrel najucelenejšiu víziu iracionálneho, novopohanského dejinného mysticizmu s dôrazom na Osud ako osvedčenú, už staropohanskú, alternatívu k Bohu. Víziu večného návratu toho istého aplikoval na historickú komparáciu a teóriu vzostupov a pádov civilizácií a kultúr. V 30. rokoch pokračoval v spisoch očakávajúcich vznik nového impéria a oslavujúcich pruský konzervatívny socializmus.

Julius Evola – talianska verzia konzervatívnej revolúcie, vyznávajúci ezoterizmus, razantne pohrdajúci úpadkovým kresťanstvom, vizionár nového pohanského rímskeho impéria. Slávna je aj jeho práca o metafyzike sexu. Cirkev a kresťanstvo obviňoval z potlačania sexuálnej mystiky. Vyznávač aristokratického elitárstva. Fašistom vyčítal ústupčivosť voči Cirkvi. Inšpiroval sa orientálnymi kultami a mystikou.

J. Evola

zdroj: wikimedia.com

Nasledovníci:

Alain de Benoist – zakladateľ hnutia *Nová Pravica*, odporca kresťanstva a uctievač antického a pohanského dedičstva. Ideály konzervatívnej revolúcie prispôbil novým podmienkam. Nadväzuje na Nietzscheho a Heideggera, striktný nacionalizmus vymenil za etnopluralizmus s dôrazom na uchovanie európskych pohanských kultúrnych a politických hodnôt.

Alexander Dugin – ruská verzia konzervatívnej revolúcie, ktorá však nie je umelo importovaná po roku 1991, ale má tradíciu siahajúcu až do 19. storočia, v ideológii tzv. Euroázijstva kniežata Trubeckého. Vplyv Berďajeva, Roericha, Merežkovského a im spriaznených mysliteľov nie je tiež zanedbateľný. Obdiv Moellera van der Brucka k Dostojevskému svedčí o inšpirujúcich vzťahoch nemeckých a ruských mysliteľov konzervatívnej revolúcie už pred, ale aj po I. svetovej vojne. Duginov ideologický aparát jeho úvah je zložený zo synkretickej euroázijskej zmesi, klasikov nemeckej konzervatívnej revolúcie a ruského imperiálneho myslenia. Nové myšlienky v zásade neprináša.

O. Spengler

zdroj: wikimedia.com

Výber je vzhľadom na nedostatok priestoru skutočne iba základný. Do akej miery budeme nútení v budúcnosti brať tieto myšlienkové prúdy ako smerodajné, ukáže až čas. Všetko však nasvedčuje tomu, že doba pohanskej „reštaurácie“ sa nezadržateľne približuje. Ide len o to, akú bude mať podobu. Je pravdepodobné, že konzervatívni revolucionári, rozpoznajúc vitalitu víťaza (analogicky viď napr. obdiv J. Streichera v Norimbergu k sovietskym uniformám) nakoniec „*pritakajú životu*“ a odmietnu s kresťanskými konzervatívami „*plakať za minulosťou*“ a za „*nevitálnym náboženstvom*“.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/novopohansky-konzervativizmus-alebo-tiez-konzervativna-revolucia/>